

پروتستان

پروتستان‌تیسیم

از ویکی‌پدیا، دانشنامهٔ آزاد

مارتین لوتر

پروتستان شاخه‌ای از مسیحیت است که مبانی آن نخستین بار توسط مارتین لوتر مطرح شد. پروتستان‌ها امروزه بیشتر در شمال اروپا و آمریکای شمالی سکونت دارند. واژه انگلیسی پروتستان به معنی معترض و مخالف سرسخت است و به این دلیل به پیروان مکتب دینی پروتستان‌تیسیم اطلاق می‌شود که آنها در مقابل شماری از قوانین کلیسای کاتولیک روم ایستادند.

محتویات

- ۱ تاریخچه
- ۲ انشعاب
- ۳ مارتین لوتر
- ۴ دیگر اصلاحگران پروتستان
  - ۴.۱ یان هوس
  - ۴.۲ جروم

- ۴.۳ توماس کارترایت
- ۵ پروتستان‌های بنیادگرا
- ۶ پروتستان‌تیسیم و قوانین کار
- ۶.۱ انتقاد از نگاه پروتستان‌تیسیم به کار
- ۷ جستارهای وابسته
- ۸ منابع

تاریخچه

در سال ۱۵۲۹ میلادی، شاهزاده‌های آلمانی طرفدار دو مکتب کلیسای روم و کلیسای لوتران در دومین جلسه معروف به «Diet of Speyer» گرد هم آمدند. فردیناند شاهزاده اتریش با کمک اکثریت کاتولیک موفق به اجرای طرحی شد که براساس آن هرگونه تغییرات 'دیگر' در قانون اساسی دینی ایالات ممنوع شد. همچنین طبق این طرح تمامی حقوق ملکی و امور عبادی در مناطق پروتستان به کاتولیک‌ها واگذار می‌شد، درحالی که پروتستانها در ایالات کاتولیک از چنین حقی محروم بودند. شاهزاده‌های شش ایالت و چهارده شهر آزاد طرفدار کلیسای لوتران که توان وتو کردن این تصمیم را نداشتند، 'اعتراض نامه' معروف خود را تدوین کردند. آنها در ۱۹ آوریل این اعتراض نامه را به امپراتور چارلز پنجم، برادر فردیناند، تقدیم کردند و با این اقدام لقب برجسته پروتستان را برای خود به ارمغان آوردند که از آن زمان تاکنون بخش عمده‌ای از عالم مسیحیت را به خود جذب کرده‌است. در اوایل قرن ۲۱ حدود شمار پیروان مکتب پروتستان‌تیسیم به ۳۵۰ میلیون نفر می‌رسید.

انشعاب

پروتستان‌تیسیم یکی از سه شاخه اصلی مسیحیت است، که ریشه در اصلاحگرایی قرن ۱۶ دارد و پیروان آن از کلیسای کاتولیک روم یا ارتدکس شرقی پیروی نمی‌کنند. اصول اعتقادی فرقه‌های مذهبی پروتستان به طور قابل توجهی باهم متفاوت است، اما همه آنها بر این تأکید دارند که در توضیح مسایل اعتقادی رهنمودهای انجیل در اولویت قرار دارد؛ رحمت الهی از طریق ایمان و نه از طریق اعمال توجیه می‌شود؛ و همین‌طور همه مؤمنان در مقام کشیش هستند.

ژان کالون، پایه‌گذار کلیسای کالونی

مکتب پروتستان دستور العمل‌های خود را مستقیماً از کلام خدا استخراج می‌کند، و در عبادت نیز رابط آنها با خدا، که کمال بخشش است، تنها مسیح است؛ در حالی که پیروان کلیسای کاتولیک روم از تعالیم کلیسای خود پیروی می‌کنند، و در عبادت نیز از طریق توسل به مریم عذرا و قدیسان به راز و نیاز با مسیح می‌پردازند. سه اصل اساسی همه شاخه‌های پروتستان‌یسم از این قرارند:^[۱]

1. کتاب مقدس تنها سرچشمه تعالیم است و مؤمنان هیچ نیازی به وحی و الهام اضافی و اصول اعتقادی جدید که مغایر کلام مقدس خدا باشد، ندارند؛
  2. نجات و رستگاری در دنیای بعد از مرگ تنها از طریق فیض خدا (و نه اعمال ما) حاصل می‌شود؛
  3. همه مؤمنان در مقام کشیش هستند و می‌توانند کتاب مقدس را بخوانند و تفسیر کنند.
- اصلاحگرایی مارتین لوتر پایه شاخه‌های متعدد مذهب پروتستان است. شاخه‌های اصلی کلیسای پروتستان عبارت‌اند از:

1. کلیسای لوتری: براساس نظریات مارتین لوتر تأسیس شد و بیشتر پیروان آن در آلمان و کشورهای اسکاندیناوی ساکن‌اند؛
2. کلیسای کالونی: بر مبنای نظرات ژان کالون الهی‌دان سوئیسی و اصلاح‌گرایان رادیکال‌تر نظیر اولریش تسوینگی تأسیس شد؛
3. کلیسای باپتیست: وجه بنیادین و اصلی کلیسای باپتیست این است که تعمید نوزادان یا خردسالان نزد آنها مطلقاً مورد پذیرش نیست و فرد تعمیدگیرنده باید به هنگام رسیدن به بلوغ فکری و نیل به ایمانی شخصی به مسیح، غسل تعمید بگیرد. به همین دلیل است که پیروان این مذهب را «باپتیست» یعنی تعمیدیون نامیدند؛
4. کلیسای متدیست: بر مبنای نظریات جان وزلی و برادرش تأسیس شد؛
5. کلیسای پنطیکاستی: این شاخه تأکید خاصی بر تجربه شخصی مستقیم خدا از طریق تعمید روح القدس، چنان‌که در انجیل از روز پنطیکاست بیان شده است، دارد.

شاخه مهم دیگری از مکتب پروتستان‌یسم که کلیسای انگلیس و کلیسای اسقفی نمونه بارز آن هستند، در قرن ۱۶ در انگلستان ظهور کرد. این فرقه اکنون از نظر الهیات و ارکان پرستش بیش از سایر فرق پروتستان‌یسم به کلیسای کاتولیک نزدیک است. پیروان شاخه انگلیکان در طیفی کاتولیکی-پروتستانی قرار دارند. برخی از پیروان انگلیکان، کاتولیک و برخی پروتستان و عده‌ای هم بین این دو قرار دارند؛ به همین علت آنها را مسامحتاً (و نه دقیقاً) پروتستان می‌نامند.

مارتین لوتر

متولد ۱۴۸۳، آیلبرن، ساکسونی آلمان، از شخصیت‌های کلیدی مکتب پروتستان‌یسم بود و امروزه پروتستانها بر این باورند که لوتر آنها را از اسارت کلیسای روم رها کند. با این حال لوتر تنها نصف راه را

رفت. همکار وی فیلیپ ملانگتون و مربی وی فون کارل استات از کسانی بودند که فعالانه راه لوتر را ادامه می‌دادند. آنها در اثر تهدیدات موجود مجبور شدند به سوئیس فرار کنند و در آنجا آثاری را منتشر کردند که به نوشته‌های اورلاموند معروف شد. آنها در این آثار مباحثی را ترویج کردند که به گفته آنها مارتین لوتر در انتشار آن کوتاهی کرده بود. مارتین لوتر بیشتر به این خاطر مشهور است که انجیل را از دست کلیسای روم نجات داد. او تا جایی که امکان داشت تعلیمات انجیل را از تصرفات آنهایی که خود را مظهر تقوی می‌دانستند پاک کرد. گفتنی است لوتر دیدگاه‌های ضد یهود داشت. او دو کتاب که بیانگر دیدگاه‌های یهودی ستیزی او می‌باشد را نوشته است. اولین کتاب مقاله‌ای است که «درباره یهودیان و دروغهای آنان» نام دارد.^[۴] کتاب دوم «از نام غیرقابل فهم و نسل مسیح» است. هر دو این کتابها در سال ۱۵۴۳ و کمی قبل از مرگ لوتر چاپ شده‌اند.

دیگر اصلاحگران پروتستان

یان هوس

یان هوس

اهل پراگ، متولد ۱۴۰۱، او در دانشگاه به مطالعه آثار وایکلیف (Wycliffe) پرداخت، و با آنکه همه تفکرات دینی وی را قبول نداشت، هر دوی آنها از این اقدام کلیسا که خود را به تعالیم کتب مقدس منسوب می‌کرد سخت برآشفته بودند و به همین خاطر به مخالف سرسخت قدرت پاپ مبدل شدند.^[۳] وی عاقبت به دلیل مخالفت با پاپ به مرگ در آتش محکوم شد.

جروم

اهل پراگ، متولد ۱۳۶۵ میلادی، که علیه فساد اخلاقی کشیش‌ها جنگید. توماس بیلنی. بیلنی متولد ۱۴۵۹ در نوروچ انگلستان، که یک اصلاحگر نه چندان نامدار انگلیسی است. او از کالج ترینیتی دکترای حقوق گرفت و در سال ۱۵۱۹ به عنوان کشیش فعالیت مذهبی خود را رسماً آغاز کرد. او نیز همانند لوتر بر این باور بود که اعمال نیک به تنهایی کسی را نجات نخواهد داد.

توماس کارترایت

رهبر فرقه پاکدینان (پیوریتان) بود. این فرقه از پروتستانهای انگلستان بودند که زمان ملکه الیزابت علیه سنن مذهبی قیام نمودند و طرفدار سادگی در نیایش بودند. فرقه پاکدینان از وضعیت آن زمان اور در کلیسای انگلستان راضی نبود؛ آنها مشتاقانه در صدد این بودند که اصلاحات پروتستانی را در سطح وسیعتری اجرا کنند. در سال ۱۵۶۹، کرسی الهیات دانشگاه کمبریج را به دست آورد. هنگامی که ملکه انگلستان به عنوان رئیس کلیسای انگلیس انتخاب شد، شکل عبادت را اصلاح کرد که اجازه می‌داد واعظان تنها کلاه چهارگوش، خرقة، گردن پوش، یا ردای کتانی بپوشند. در مارس ۱۵۶۶ علمای دینی لندن مجبور شدند که لباس اجباری را بپوشند. از تعداد ۱۱۰ کشیش، ۳۷ نفر اعتراض کردند، و همین باعث شد بسیاری از کلیساها خالی بماند.

پروتستان‌های بنیادگرا

این فرقه در فاصله ۱۹۱۰ تا ۱۹۱۵ شکل گرفت، این گروه بر حقیقتی که در معنای تحت‌اللفظی انجیل وجود داشت تأکید داشتند. بعد از محاکمه اسکوپز که به محاکمه میمون معروف شده‌است، پروتستانهای بنیادگرا آشکارتر عقاید خود را ترویج کردند و خود را از مسیحیت لیبرال متمایز کردند. محاکمه میمون که در سال ۱۹۲۵ در دیتون در ایالت تنسی ایالات متحده آمریکا صورت گرفت، یک معلم به خاطر تدریس تئوری تکامل تدریجی داروین که مغایر با قوانین ایالتی بود به پرداخت ۱۰۰ دلار جریمه محکوم شد

پروتستان‌تیسیم و قوانین کار

در نظام قدیم پیش از انقلاب فرانسه، قوانین کلیسا ۹۰ روز استراحت (۵۲ روز آخر هفته و ۳۸ روز تعطیل) برای کارگر تضمین کرده بود و کار کردن در چنین روزهایی اکیداً ممنوع بود. انگیزه اصلی بی‌دین شدن بورژوازی صنعتی و تجاری، و رویگردانی آنها از مسیحیت کاتولیک همین بود. هنگامی که این بورژوازی طی انقلاب چیرگی یافت بلافاصله روزهای تعطیل را لغو کرد و هفته ده روزه را جانشین هفته هفت‌روزه کرد. کارگران را از یوغ کلیسا رها کنید تا آنها را بهتر به زیر یوغ کار بکشد. نفرت از روزهای تعطیل تنها هنگامی به وضوح کامل پدیدار شد که بورژوازی مدرن صنعتی و تجاری سروسامان گرفت، یعنی بین سده‌های ۱۵ و ۱۶ میلادی.^[۴]

انتقاد از نگاه پروتستان‌تیسیم به کار

مکتب پروتستان، که مذهب مسیحی انطباق‌یافته با نیازهای جدید صنعتی و تجاری بورژوازی بود، به استراحت مردم توجه کمتری نشان داد، پروتستان‌تیسیم، از قدیسان در آسمان خلع قدرت کرد تا اعیان مذهبی‌شان را بر روی زمین الغا سازد. جریان اصلاح دینی و آزاداندیشی فلسفی فقط بهانه‌هایی بودند که به بورژوازی یسوعی و طماع اجازه دادند روزهای تعطیلی را از مردم بربایند.^[۴]

